

Львівська національна музична академія імені М. В. Лисенка
Кафедра оркестрового диригування

«ПОГОДЖУЮ»

Гарант освітньо-професійної програми, доцент

 Я. ОЛЕКСІВ

”_25_”_червня_2021 року

«ПОГОДЖУЮ»

Декан факультету оркестрових інструментів, доцент

 Т. ЛАЗУРКЕВИЧ

”_25_”_червня_2021 року

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи, професор

 М. ШНІР

”_25_”_червня_2021 року

«ПОГОДЖУЮ»

Декан факультету фортепіано, джазу та популярної музики, доцент

 Т. МІЛОДАН

”_25_”_червня_2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ ТЕХНІКИ ДИРИГУВАННЯ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Освітньо-професійна програма	«Музичне мистецтво»
Профілізація	«Скрипка», «Альт», «Віолончель», «Контрабас», «Арфа», «Флейта», «Гобой», «Кларнет», «Саксофон», «Фагот», «Труба», «Валторна», «Тромбон», «Туба», «Ударні інструменти», «Сопілка», «Гітара», «Цимбали», «Баян», «Акордеон», «Бандура», «Джазове фортепіано», «Джазові оркестрові інструменти»
Статус	Обов'язкова компонента циклу дисциплін фахової професійно-практичної підготовки (ОК 3.2.8; ОК 3.3.7; ОК 3.4.7; ОК 3.5.8; ОК 3.6.8; ОК 3.10.6; ОК 3.11.6;)
Загальний обсяг	2 кредити ЄКТС (60 годин)
Форма підсумкового контролю	Залік
Термін викладання	1-2 семестри
Факультет	Оркестрових інструментів Фортепіано, джазу та популярної музики
Форма навчання	Денна

Львів 2021 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи техніки диригування» для профілізацій: «Скрипка», «Альт», «Віолончель», «Контрабас», «Арфа», «Флейта», «Кларнет», «Гобой», «Фагот», «Саксофон», «Труба», «Валторна», «Тромбон», «Туба», «Ударні інструменти», «Сопілка», «Цимбали», «Гітара», «Баян», «Акордеон», «Бандура», «Джазове фортепіано», «Джазові оркестрові інструменти» з галузі знань 02 «Культура і мистецтво» зі спеціальності 025 «Музичне мистецтво» оновлена, відповідно до освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою Радою ЛНМА імені М. В. Лисенка від 26 травня 2021 року (Протокол № 1).

Розробник:

ЧУПАШКО Іван Петрович – професор, завідувач кафедри оркестрового диригування, заслужений діяч мистецтв України

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри оркестрового диригування

від ”_23_” __червня____ 2021 р., протокол № __10__.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни - підготовка висококваліфікованих і всебічно розвинутих музикантів, які володіють основами диригентської техніки а також забезпечення базової практики у формуванні майбутніх диригентів і керівників творчих колективів.

Основним завданням дисципліни є набуття і розвиток у студентів теоретичних та практичних навичок диригування на основі вивчення праці М.Ф.Колесси «Основи техніки диригування», творчого досвіду видатних диригентів оркестрових та хорових колективів, ознайомлення з кращими зразками оркестрових та хорових творів різних стилів та епох.

2. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКИМИ ПОВИНЕН ОВОЛОДІТИ ЗДОБУВАЧ

2.1 Загальні компетентності (ЗК)

ЗК2.Здатність розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4.Здатність до розв'язання проблем.

ЗК5.Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК6.Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК7.Здатність до критики та самокритики.

ЗК8.Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК9.Здатність до шанобливого й дбайливого ставлення до історичної спадщини і культурних традицій.

ЗК10.Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК12.Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК13.Здатність працювати самостійно, виявляти ініціативу та лідерські якості.

ЗК14.Здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК15.Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

2.2 Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК1.Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.

СК2.Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у творчо-виконавській діяльності.

СК3.Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.

СК4.Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.

СК5.Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності.

СК6.Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.

СК7.Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.

СК8.Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.

СК9.Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.

СК10.Здатність оперувати професійною термінологією.

СК11.Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.

СК12.Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

СК13.Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій.

СК16.Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.

СК17.Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.

3. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

РН1.Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом (голосом) на належному фаховому рівні під час творчо-виконавської діяльності.

РН2.Володіти методами та навичками ансамблевої гри / хорового співу, репетиційної роботи та концертних виступів.

РН3. Демонструвати різні методики удосконалення творчо-виконавської діяльності.

РН4. Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.

РН5. Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.

РН8. Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

РН10. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

РН12. Використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання гри на інструменті / вокалу / диригування / теорії, історії музики / композиції.

РН13. Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.

РН14. Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.

4. РОЗПОДІЛ ДИСЦИПЛІНИ ЗА СЕМЕСТРАМИ, ГОДИНАМИ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

НАЗВА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	Розподіл за семестрами			Кількість кредитів ECTS	Кількість годин						Розподіл аудиторних годин за курсами і семестрами							
	Екзамени	Заліки	Атестаційні		Загальний обсяг	Аудиторних			Самостійна робота	I курс		II курс		III курс		IV курс		
						Всього	у тому числі:			Семестри								
							лекційні	індивідуальні		практичні	1	2	3	4	5	6	7	8
											Кількість тижнів в семестрі							
											15	15	15	15	15	15	15	15
Основи техніки диригування	-	2	-	2	60	30	15	-	15	30	1	1	-	-	-	-	-	-

Розподіл годин та кредитів за курсами та семестрами

КУРС	СЕМЕСТРИ	Кількість кредитів ECTS	Кількість годин					Самостійна робота
			Загальний обсяг	Аудиторних				
				Всього	у тому числі:			
					лекційні	індивідуальні		
I		2	60	30	15		15	30
	1	1	30	15	15			15
	2	1	30	15			15	15
II								
III								
IV								

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I курс

№	№ Теми	Тема	Кількість годин
1 семестр			
Лекційні заняття			
1	Тема 1	Визначні диригенти оркестрових та хорових колективів	4
2	Тема 2	Техніка диригування та її значення для диригента	3
3	Тема 3	Диригентський апарат і його функції	2
4	Тема 4	Вихідна постава і тактові рухи, жести диригента.	2
5	Тема 5	Позиції рук. Амплітуда диригентських жестів	2
6	Тема 6	Метрономія (тактування)	2
Разом			15

2 семестр			
Практичні заняття			
7	Тема 1	Диригування в розмірах 3/4, 4/4, 2/4 в помірному темпі при характері жесту legato та non legato	1
8	Тема 2	Показ вступу та зняття на різні долі такту	1
9	Тема 3	Засвоєння студентами навичок мануальної техніки диригування: диригентська постава, позиція, жест, диригування простих і складних схем, замахи, вступи в різних темпах; показ основних динамічних відтінків; опанування основами диференціації рук.	2
10	Тема 4	Вивчення 2-3 нескладних оркестрових (хорових) творів, різних за стилями, жанрами, характером, фактурою викладу, вивчаючи які студент має можливість добре засвоїти основи техніки диригування.	11
Разом			15
Всього годин			30

Самостійна робота

І курс

№	№ Теми	Тема	Кількість годин
1 семестр			
1	Тема 1-6	Ознайомлення з музичною творчістю визначних диригентів оркестрових та хорових колективів, самостійне опрацювання книги М.Ф.Колесси «Основи техніки диригування»	15
2 семестр			
2	Тема 1-4	Засвоєння навичок мануальної техніки диригування. Вивчення 2-3 нескладних оркестрових (хорових) творів.	13
3		Підготовка до підсумкового контролю	2
Разом			15
Всього годин			30

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сумарна шкала оцінювання здобувача з навчальної дисципліни

СУМА БАЛІВ ЗА ВСІ ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала оцінювання здобувача з семестрового екзамену та поточного контролю

БАЛИ ЗА ВСІ ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
45-50	A	відмінно
41-44	B	добре
37-40	C	
32-36	D	
30-31	E	задовільно
18-29	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-17	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерій оцінки є багаторівневим поняттям, яке стосується результату праці студента протягом певного часу.

Концертна діяльність студентського оркестру та реальна участь кожного з його членів є мірилом степені оцінки чи оцінювання.

Виконання оцінюється за наступною шкалою – відмінно, добре, задовільно, незадовільно.

Відмінно (А: 90–100). Найвище художнє враження.

Студент володіє системою знань з теорії диригування, творчо застосовує їх у роботі над творами. Володіє різноманітними прийомами техніки диригування. Виявляє самостійність і творче мислення у розкритті художньо-образного змісту твору, демонструючи чіткість і ясність диригентських рухів, пластичність, свободу і економність диригентського жесту, виразність міміки обличчя. Досконало володіє фаховою термінологією. Самостійно здійснює аналіз результатів власної практичної діяльності.

Добре В (82-89), С (74-81) – Добре художнє враження.

Студент володіє ґрунтовними знаннями з теорії диригування, застосовує їх у роботі над творами. Володіє прийомами техніки диригування, демонструючи чіткість і ясність диригентських рухів, пластичність диригентського жесту, виразність міміки обличчя. Володіє фаховою термінологією. Здійснює аналіз результатів власної практичної діяльності, потребуючи часткової допомоги викладача.

Задовільно (D (64-73), E (60-63) – Посереднє художнє враження.

Студент має фрагментарні знання з теорії диригування, застосовує їх у роботі над творами за допомогою викладача. Володіє основними прийомами техніки диригування. Виявляє розуміння змісту фахових понять і термінів. Здійснює аналіз результатів власної практичної діяльності за допомогою викладача.

Незадовільно (FX (35-59) – Незадовільнє художнє враження.

Студент має фрагментарні знання з теорії диригування, розпізнаючи окремі фахові поняття та терміни, допускаючи значні помилки. Здатен продемонструвати лише окремі прийоми диригування.

Незадовільно F (0-34) – Незадовільнє враження

Студент не має знань з теорії диригування. Не здатний продемонструвати основних прийомів диригування.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.
2. Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності.
3. Методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.
4. Бінарні, інтегровані (універсальні) методи. *

* Жодна із запропонованих класифікацій не позбавлена недоліків. На практиці викладач з дисципліни «Основи техніки диригування» інтегрує методи різних структур, утворюючи неординарні (універсальні) методи навчання, які забезпечують оптимальні шляхи досягнення навчальної і творчої мети.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

1. Попередній контроль спрямований на виявлення знань, умінь і навичок студентів з творів, які будуть вивчатися.
2. Поточний контроль здійснюється під час практичних занять з метою перевірки засвоєння попереднього матеріалу і виявлення проблем опанування тими чи іншими навичками.
3. Тематичний контроль здійснюється періодично, після вивчення нової теми чи нового розділу і має на меті систематизацію знань та умінь студентів.
4. Підсумковий контроль проводиться в кінці семестру, а також після закінчення курсу на державному іспиті з диригування.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

- Ансерме Е. Статті про музику і спомини. – М., 1986.
- Багриновський М. Диригентська техніка рук. – М., 1947.
- Берліоз Г. Диригент оркестру. – М., 1966.
- Вагнер Р. Про диригування. – СПб., 1900.
- Вайнгартнер Ф. Диригент. Диригентське виконавство. – М., 1976
- Вуд Г. Про диригування. – М., 1958
- Іванов-Радкевич О. Про виховання диригента. – М., 1973
- Єрем'яш О. Практичні поради з диригування. – М., 1964
- Кан Е. Елементи диригування. – Л. 1980
- Казачков С. Диригентський апарат та його постановка. – М., 1967
- Канерштейн М. Питання диригування. – М., 1972

- Колесса М. Основи техніки диригування. – К., 1960, 1981.
- Кондрашин К. Про диригентське мистецтво. – Л.-М., 1976
- Кондрашин К. Про диригентське прочитання симфоній П.І.Чайковського. – М., 1977
- Маталаєв Л. Основи диригентської техніки. – М., 1986
- Малько М. Основи техніки диригування. – М.-Л., 1965
- Мусін І. Про виховання диригента. – Л., 1986
- Ольхов К. Теоретичні основи диригентської техніки. – Л., 1984
- Пазовський К. Записки диригента. – М., 1966
- Разумний І. Практичний посібник з диригування. – К., 1969
- Рождественський Г. Диригентська аплікатура. – Л. 1974
- Робінсон П. Караян. – М. 1981
- Тольба В. Статті. Спомини. – К., 1986
- Чесноков П. Хор та управління ним. – М., 1952
- Хайкін Б. Бесіди про диригентське ремесло. – М., 1984
- Шерхен Г. Підручник з диригування. – М., 1976

Додаткова література

- Арбіт С. Оволодіння навиками оркестрового акомпанементу. – Львів, 1986.
- Геринович О. Деякі аспекти техніки диригування. – Рівне, 1983.
- Геринович О., Димченко С. Структура диригентсько-виконавського аналізу партитури З.Паліашвілі. Вступ до опери «Даїсі». – Рівне, 1985.
- Дражниця Л. Аналітична робота диригента над музичним твором. – Львів, 2004.
- Дражниця Л. Самостійна робота по диригуванню студента відділу народних інструментів в консерваторії. – Львів, 1977.
- Дражниця Л. Залікові та іспитові вимоги з диригування для студентів кафедри оркестрового диригування. – Львів, 1990.
- Дражниця Л. Твори українських композиторів для оркестрів народних інструментів. – Львів, 1981.
- Поляков С. Семіотика диригування. – К., 1976.
- Плаксюк Н.. Навчання диригуванню. – Львів, 1981.
- Луців Ю., Юзюк І. Образне смілення диригента і художнє виконання музичного твору. – Львів, 1985.
- Максимів Е. Основні етапи роботи диригента з оркестром народних інструментів. – М., 1984